

DE LEESLEUTEL

Grafementoets: instructie voor de leerkracht

De *Grafementoets* wordt afgenomen na thema 3. De toets bestaat uit een kaart, waarop de letters per thema gegroepeerd staan. De letterkennis wordt op twee niveaus getoetst: letters benoemen en letters aanwijzen.

Benodigheden:

toetskaart, scoreformulier, stopwatch, pen.

Instructie:

De toets wordt individueel afgenomen. Voordat u begint, vertelt u het kind wat er gaat gebeuren:

"Je krijgt straks een kaart met letters. Jij mag die letters gaan oplezen. Ik schrijf af en toe wat op, als jij aan het lezen bent. Als ik zeg dat je mag beginnen, ga je het eerste rijtje letters lezen."

U start met het kind de letters te laten benoemen. In ieder geval laat u de letters van thema 1 tot en met thema 3 in volgorde benoemen. Alleen van dit onderdeel noteert u de tijd. Uit de blokjes van thema 4 en thema 8 laat u het kind de letters, die het kent opzoeken en benoemen. Hierna laat u letters aanwijzen. U benoemt de letters in willekeurige volgorde uit de blokjes van thema 1 tot en met thema 3. Als alle letters aan bod zijn geweest, benoemt u de letters uit thema 4 tot en met thema 8, die het kind zojuist zelf correct heeft benoemd. Ook deze letters in willekeurige volgorde.

U legt de kaart met de achterkant boven voor het kind. U zegt:

"Je gaat nu letters lezen. Draai de kaart maar om en begin met het eerste rijtje (U wijst het rijtje letters van thema 1 aan). Als je klaar bent met dit rijtje ga je meteen verder met de volgende rijtjes."

Op het moment dat het kind begint met het lezen van de eerste letter, start u de stopwatch. Tijdens het lezen noteert u op het scoreformulier, hoe het kind leest. Volg hierbij de aanwijzingen op het scoreformulier bij 'noteer achter de letter'. Wanneer het kind het rijtje van thema 3 heeft gelezen, stopt u de stopwatch en zegt u:

"Stop maar even."

U noteert meteen de tijd op het scoreformulier. Daarna zegt u:

"De letters van deze rijtjes heb je nog niet in de klas geleerd. Je hoeft deze letters dus nog niet te weten. Maar misschien zit er toch een letter bij die jij al kent. Misschien zit er een letter uit jouw naam tussen of uit de naam van je vader of moeder. Zullen we eens kijken welke letters jij weet?"

U laat het kind de rijtjes van thema 4 tot en met 8 rij voor rij doorkijken. U noteert de letters die het kind goed benoemt op het scoreformulier. Als het kind geen enkele letter kent, kunt u het eventueel geruststellen door te zeggen: *"Dat is niet erg, hoor. Deze letters hebben we nog niet geleerd, je hoeft ze nog niet te kennen."*

Vervolgens legt u de kaart weer ondersteboven voor het kind neer. U zegt:

"Nu gaan we het anders doen. Als ik het zeg, mag je de kaart omdraaien. Ik ga de letters noemen en dan mag jij ze aanwijzen op de kaart. Draai de kaart maar om."

U noemt nu in willekeurige volgorde alle letters van de thema's 1 tot en met 3. U noteert in de kolom 'aanwijzingen' op het scoreformulier welke letter het kind aanwijst bij de gegeven letter. Wanneer alle letters van thema 1 tot en met 3 op deze wijze aan bod zijn gekomen, noemt u de letters van de thema's 4 tot en met 8 die het kind correct kon benoemen. Ook hierbij maakt u de notaties op het scoreformulier.

Grafemetoets: toetskaart

n

ee

k

i

na thema 1

a

p

u

t

na thema 2

s

oo

m

l

na thema 3

d

oe

r

aa

g

na thema 4

w

ie

z

o

b

na thema 5

ij

f

ui

j

na thema 6

ei

h

ou

v

na thema 7

uu

ng

ch

eu

na thema 8

Grafemetoets: scoreformulier

Naam: _____ Aantal antwoorden: _____
 Groep: _____ Aantal fout: _____
 Datum: _____ Score (= aantal goed): _____

benoemen aanwijzen

letter:	benoemen:	aanwijzen:	letter:	benoemen:	aanwijzen:
n	-	-	d	-	-
ee	-	-	oe	-	-
k	-	-	r	-	-
i	-	-	aa	-	-
a	-	-	g	-	-
p	-	-	w	-	-
u	-	-	ie	-	-
t	-	-	z	-	-
s	-	-	o	-	-
oo	-	-	b	-	-
m	-	-	ij	-	-
l	-	-	f	-	-
			ui	-	-
			j	-	-
			ei	-	-
			h	-	-
			ou	-	-
			v	-	-
			uu	-	-
			ng	-	-
			ch	-	-
			eu	-	-

Tijd: _____ sec (t/m de 'l')

Tijd: _____ sec

- Noteer achter de letter:
- + bij direct goed gelezen
 - ± bij aarzelend gelezen (na lange tijd, via globaalwoord)
 - (..) bij direct fout gelezen, noteer de letter die het kind noemt
 - 0 als het kind niet tot een letter komt

Streefdoel:

Aantal goed: 100% beheersing (benoemen en aanwijzen) van de letters die tot en met thema 3 zijn aangeboden.
 Tijd benoemen van de letters in de eerste rij (t/m 'l'): 1-1,5 sec. per letter, dus 12-18 sec. voor de hele rij.

Fonemendictee: instructie voor de leerkracht

Het *Fonemendictee* wordt afgenomen na thema 3.

Benodigdheden:

Alle leerlingen hebben een schrift of een gelinieerd blaadje en, afhankelijk waarmee de kinderen gewend zijn te schrijven, een pen of een potlood. Er moet genoeg ruimte zijn om 12 letters te kunnen schrijven.

Instructie:

Voordat u begint, vertelt u de kinderen wat er gaat gebeuren:

"We gaan letters schrijven. Ik zeg een woord en daarna welke letter je moet opschrijven. Als je een letter niet weet, dan zet je een streepje. Schrijf de letters onder elkaar. Als je onderaan je blad bent, dan maak je een nieuwe rij naast de eerste."

U dient de letters fonetisch uit te spreken, dat wil zeggen de letter 's' als /sss/ en niet als /es/. Bij de instructie staat de uitspraak van de betreffende letter aangegeven.

"We gaan beginnen."

1. *negen, schrijf op de n (spreek uit /nnn/) van negen.*
2. *eend, schrijf op de ee (spreek uit /ee/-lange klank) van eend.*
3. *kooi, schrijf op de k (spreek uit /ku/) van kooi.*
4. *is, schrijf op de i (spreek uit /i/-korte klank) van is.*
5. *as, schrijf op de a (spreek uit /a/-korte klank) van as.*
6. *pop, schrijf op de p (spreek uit /pu/) van pop.*
7. *bus, schrijf op de u (spreek uit /u/-korte klank) van bus.*
8. *touw, schrijf op de t (spreek uit /tu/) van touw.*
9. *soep, schrijf op de s (spreek uit /sss/) van soep.*
10. *oom, schrijf op de oo (spreek uit /oo/-lange klank) van oom.*
11. *mes, schrijf op de m (spreek uit /mmm/) van mes.*
12. *lamp, schrijf op de l (spreek uit /lll/) van lamp."*

Fonemendictee: scoreformulier

Naam: _____ Aantal antwoorden: _____
 Groep: _____ Aantal fout: _____
 Datum: _____ Score (= aantal goed): _____

- 1 n -
- 2 ee -
- 3 k -
- 4 i -
- 5 a -
- 6 p -
- 7 u -
- 8 t -
- 9 s -
- 10 oo -
- 11 m -
- 12 l -

Streefdoel:

Aantal goed: min. 90% beheersing (min. 11 letters goed).

Woorden lezen: instructie voor de leerkracht

De toets *Woorden lezen* wordt afgenomen na thema 3. De toets bestaat uit een kaart met drie rijen woorden. Iedere rij bevat tien woorden. De woorden van de eerste rij zijn sleutelwoorden, die voorkomen in de eerste drie thema's. De tweede rij bevat zogenaamde wisselwoorden, die in één letter afwijken van de sleutelwoorden. De derde rij bestaat uit nieuwe woorden, die bestaan uit bekende letters.

Benodigheden:

toetskaart, scoreformulier, stopwatch, pen.

Instructie:

De toets wordt individueel afgenomen. Voordat u begint vertelt u het kind wat er gaat gebeuren: *"Je krijgt straks een kaart met woordjes. Jij mag die woordjes gaan lezen. Ik schrijf af en toe wat op, als jij aan het lezen bent. Op de kaart staan drie rijen woorden. Als ik zeg dat je mag beginnen, ga je de eerste rij lezen. Als je daarmee klaar bent, draai je de kaart om."*

U legt de kaart met de achterkant boven voor het kind. U zegt:

"Draai de kaart maar om en begin."

Op het moment dat het kind begint met lezen van het eerste woord, drukt u de stopwatch in. Wanneer het kind na het eerste woord niet het tweede woord van de eerste rij, maar het eerste woord van de tweede rij gaat lezen, zegt u: *"Stop maar even. Je zou de eerste rij lezen, weet je nog? Kijk, zo (en hierbij wijst u van boven naar beneden de eerste rij woordjes aan). Wijs jij eens aan hoe je moet lezen? (Laat het kind de eerste rij van boven naar beneden aanwijzen.) We beginnen opnieuw."*

U legt de kaart weer met de achterkant naar boven voor het kind neer en zegt:

"Draai de kaart maar om en begin met lezen."

Op het moment dat het kind begint met lezen van het eerste woord, start u de stopwatch. Tijdens het lezen noteert u op het scoreformulier hoe het kind leest. Volg hierbij de aanwijzingen op het scoreformulier bij 'noteer achter het woord'. Wanneer het kind de eerste rij gelezen heeft, stopt u de stopwatch en zegt u:

"Draai de kaart maar om."

U noteert de tijd meteen op het scoreformulier onder de eerste rij. U zet de stopwatch weer op nul en zegt:

"Draai de kaart maar om en ga nu deze rij lezen."

U wijst hierbij de tweede rij woorden aan van boven naar beneden. Op het moment dat het kind gaat lezen, drukt u de stopwatch in. U volgt verder de procedure, zoals beschreven bij de eerste rij. Zo ook bij het lezen van de derde rij.

Afbreeknorm:

Wanneer het kind na 15 sec. er in het geheel niet uitkomt bij een woord zegt u:

"Hier staat (u leest het woord voor). Ga maar verder."

U breekt het lezen van de rij af wanneer het kind drie achtereenvolgende woorden niet kan lezen. Daarna laat u het kind de volgende rij lezen.

Woorden lezen: toetskaart

lees

wip

put

kam

kat

sap

naam

kaal

kin

wit

mus

mis

loop

haan

tas

haas

in

peen

ik

mam

oom

mat

ook

week

kus

lap

pan

lip

koos

keel

sleutelwoorden

wisselwoorden

nieuwe woorden

Woorden lezen: scoreformulier

Naam: _____
 Groep: _____
 Datum: _____

lees	wip	put
kam	kat	sap
naam	kaal	kin
wit	mus	mis
loop	haan	tas
haas	in	peen
ik	mam	oom
mat	ook	week
kus	lap	pan
lip	koos	keel

Tijd: _____ sec	Tijd: _____ sec	Tijd: _____ sec
-----------------	-----------------	-----------------

Noteer achter het woord:

+	bij direct goed gelezen
(...)	bij direct fout gelezen; schrijf het woord op zoals het kind het leest
--- +	bij spellend goed gelezen
--- (...)	bij spellend fout gelezen; schrijf het woord op zoals het kind het leest
0	kind komt er niet uit; na 15 sec. door u voorgezegd

<u>Sleutelwoorden:</u>		<u>Wisselwoorden:</u>		<u>Nieuwe woorden:</u>	
direct goed:	_____	direct goed:	_____	direct goed:	_____
spellend goed:	_____	spellend goed:	_____	spellend goed:	_____
totaal goed:	_____	totaal goed:	_____	totaal goed:	_____
direct fout:	_____	direct fout:	_____	direct fout:	_____
spellend fout:	_____	spellend fout:	_____	spellend fout:	_____
niet gelezen:	_____	niet gelezen:	_____	niet gelezen:	_____
Streefdoel:					
Aantal goed:	10	min. 8		min. 7	
Tijd:	max. 13 sec.	max. 60 sec.		max. 70 sec.	

Tekst lezen: instructie voor de leerkracht

De toets *Tekst lezen* wordt afgenomen na thema 3. De toets bestaat uit een leeskaart met een tekst van in totaal 37 woorden. De tekst kan gelezen worden met de letterkennis, zoals die tot en met thema 3 is aangeboden.

Benodigheden:

toetskaart, scoreformulier, stopwatch, pen.

Instructie:

De toets wordt individueel afgenomen. Voordat u begint, vertelt u het kind wat er gaat gebeuren:

"Je krijgt straks een kaart, waar een verhaaltje op staat. Jij mag dat verhaaltje gaan lezen. Ik schrijf af en toe wat op als jij aan het lezen bent. Je moet wachten met lezen tot ik zeg dat je mag beginnen."

U legt de kaart met de achterkant boven voor het kind. U zegt:

"Draai de kaart maar om en begin."

Op het moment dat het kind begint met lezen van het eerste woord, drukt u de stopwatch in. Tijdens het lezen noteert u op het scoreformulier hoe het kind leest. Volg hierbij de aanwijzingen op het scoreformulier bij 'noteer onder/in het woord'. Wanneer het kind de gehele tekst heeft gelezen, stopt u de stopwatch. U noteert meteen de tijd op het scoreformulier.

Afbreeknorm:

Er geldt geen afbreeknorm. Als een kind er bij een bepaald woord in het geheel niet uitkomt, zegt u na 5 sec. het woord voor en noteert u onder het woord een '0'. U zegt daarna:

"Lees jij maar verder."

U wijst hierbij het volgende woord in de tekst aan. In het meest extreme geval kan het dus voorkomen dat u alle woorden van de tekst moet voorzeggen.

Tekst lezen: toetskaart

ik pak een peen

ik neem sap

sap is in de kan

mam kookt

mam kookt peen in een pan

mam kookt ook pap

oom koos!

oom koos eet mee

oom koos eet ook peen en pap

Tekst lezen: scoreformulier

Naam: _____

Groep: _____

Datum: _____

Aantal woorden:

direct goed: _____

spellend goed: _____

totaal goed: _____

direct fout: _____

spellend fout: _____

niet gelezen: _____

(37 woorden totaal)

tijd: _____ **sec**

ik pak een peen

ik neem sap

sap is in de kan

mam kookt

mam kookt peen in een pan

mam kookt ook pap

oom koos!

oom koos eet mee

oom koos eet ook peen en pap

Noteer onder/in het woord:

+

~~woord~~

woord+

~~woord~~

0

bij direct goed gelezen

bij direct fout gelezen

bij spellend goed gelezen

bij spellend fout gelezen

kind komt er niet uit; na 5 sec. door u voorgezegd

Streefdoel:

Percentage woorden goed: min. 85% (min. 31 woorden goed)

Tijd: max. 2,5 min.